

Asia: VN/4655/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne koskien potilastietojen käsittelyyn liittyvää käyttöoikeussäätelyn muutosta (asiakastietolain 9 §:n muutos)

Muutos on tarpeellinen ja välttämätön, jotta potilastietoja voidaan hyödyntää ennakoivasti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä hoidon seurannan käyttötarkoituksissa. Muutos myös selkeyttää nykyistä säätelyn tilaa.

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 13 §:n täsmentämistä

-

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 14 §:n täsmentämistä?

-

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 24 §:n täsmentämistä

-

Pidätekö kannatettavana, että käyttöoikeussäätelyä muutetaan siten, että mahdollistetaan käsittely myös tässä ehdotuksessa mainituissa tehtävissä?

Kyllä, kommentit: [Asiakastietojen käsittelyn mahdollistaminen mainituissa tehtävissä edistää ennakoivien terveydenhuollon palveluiden sekä terveysongelmien varhaisen tunnistamisen ja hoidon seurannan toteuttamista.]

Selkeyttääkö esitys mielestänne potilastietojen käsittelyä tässä ehdotuksessa tarkoitetuissa terveydenhuollon palveluissa?

-

Edellyttäisikö ennakoivan terveydenhuollon palvelujen järjestäminen esityksessä tarkoitetulla tavalla automaattisesta päätöksenteosta säätämistä?

Ei, miksi ei: [Esityksen pohjalta ei ole nähdäksemme edellytystä säätää automaattisesta päätöksenteosta, koska esityksessä vastuut ovat viimekädessä kohdistettu ammattihenkilöille. Toki automaattisesta päätöksenteosta kannattaisi nähdäksemme säätää mahdollisimman pian, jotta muun muassa tekoälyn hyödyntämismahdollisuudet selkeytyisivät ja sääntelyn tilaa saataisiin tältä osin selkeytettyä.]

Miten ehdotettu sääntely sopii mielestänne yhteen voimassaolevan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun asetuksen (457/2024) soveltamisen kanssa?

-

Tulisiko sääntelyssä olla jotain muita EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoittamia suojatoimenpiteitä rekisteröidyn oikeuksien turvaamiseksi?

Ei, miksi ei: [Näemme kannatettavaksi, että ei rakenneta poikkeavia käytäntöjä. Mahdollisuus kieltäytyä osallistumasta ennakoivaan terveydenhuollon palveluihin pitäisi kuitenkin varmistaa.]

Onko potilaan oikeudet huomioitu esityksessä mielestänne tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ei, miksi ei: [Nähdäksemme oikeus kieltäytyä omien asiakastietojen käytöstä ennakoivassa terveydenhuollossa sekä seulonnoissa pitäisi tarjota yhtenäisellä tavalla esimerkiksi toisilain oikeuden kieltäytyä yhteydenotoista kanssa. Toki asiakas voi jättäytyä osallistumasta hänelle osoitettuihin terveystarkastuksiin, seulontoihin tai vastaaviin, mutta on huomioitava, että tässä tapauksessa hänen tietojään on jo käsitelty ja asiakas voi tulla tietoiseksi terveysongelmasta.]

Tulisiko potilaan itsemääräämisoikeus turvata esimerkiksi ennakoivan terveydenhuollon palveluihin liittyvällä erillisellä kiello-oikeudella?

Kyllä, kommentit: [Yleisen tietosuoja-asetuksen tavoitteena on turvata kansalaisen oikeus vaikuttaa omien asiakastietojen käsittelyyn sekä niin halutessaan rajoittaa tai vastustaa tietojen käsittelyä. Näemme riskin tämän oikeuden täyttymisestä, mikäli asiakkaille ei tarjota mahdollisuutta vastustaa ennakoivan terveydenhuollon palveluiden kohdistamista häneen. Näemme myös tarpeelliseksi, että ennakoivan terveydenhuollon palveluista tiedotetaan selkeästi kansalaisille, jotta mahdollisen kiello-oikeuden käyttäminen voidaan päättää informoidusti.]

Huomioiko esitys mielestänne riittävästi teknologiaa kehittävien yritysten näkökulman?

-

Kannustaako esitys hyvinvointialueita ottamaan käyttöön ennakoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluja myös teknologian ja potilastietojen analyysin tukemana?

Merkittäviä kannustimia emme esityksessä tunnista, joskin esitys selkeyttää lainsäädäntöä ja poistaa esteitä teknologian hyödyntämiselle ennakoivan terveydenhuollon palveluiden toteuttamisessa. Esityksen mukaan viimekädessä tulkinta ennakoivien palveluiden tai seulontojen kohdentamisesta jää ammattihenkilöille mikä vaatii resursseja; aikaa ja osaamista.

Muut kommenttinne koskien esitystä:

Nähdäksemme esitys kehittää asiakastiedon käsittelyyn liittyvää sääntelyä positiivisesti mahdollistamaan suuntaan. Ennakoivan terveydenhuollon palveluiden edistämällä sekä erityisesti oikeudella hyödyntää asiakastietoja terveysongelmien varhaisen tunnistamisen ja hoidon seurannan

tehtävässä mahdollistetaan palvelujärjestelmän kehittämistä ja teknologian hyödyntämistä ammattilaisten tukena.

Huttunen Henri
UNA OY